

Hemställan

1.1 Sammanfattning

IAF föreslår, på de grunder som redogörs för nedan, att 5 § förordning (1997:836) om arbetslöshetskassor ska ändras, 7 § upphävs samt att det införs en ny bestämmelse. Behovet av förändring föranleds av att IAF inte har möjlighet att utöva tillsyn och följa upp de ärenden där arbetslöshetskassorna har avslagit en begäran om arbetslöshetsersättning i de fall den sökande inte har uppburit arbetslöshetsersättning tidigare.

1.2 Författningsförslag

Förordning om ändring i förordning (1997:836) om arbetslöshetskassor

Regeringen föreskriver i fråga om förordning (1997:836) om arbetslöshetskassor

dels att 7 § ska upphävas

dels att 5 § ska ha följande lydelse

dels att det införs en bestämmelse om bemyndigande för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

5 §

Arbetslöshetskassorna ska till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen lämna de uppgifter som har betydelse för myndighetens tillsyn och uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen.

§

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får meddela föreskrifter om vilka uppgifter en arbetslöshetskassa ska ha tillgängliga för myndigheten.

1.3 Konsekvensutredning

Problemet och vad IAF vill uppnå

Arbetslöshetskassornas uppgiftsskyldighet gentemot IAF är idag begränsad till uppgifter om personer som får eller har beviljats arbetslöshetsersättning. Det innebär att uppgiftsskyldigheten inte omfattar personer som efter

ansökan nekas arbetslöshetsersättning i de fall personen inte tidigare har beviljats arbetslöshetsersättning.

Arbetslöshetskassornas skyldighet att lämna uppgifter till IAF regleras i 90 § LAK och i 5–7 §§ LAKFo. 5 § LAKFo innehåller en detaljerad uppräkningslista av de uppgifter som arbetslöshetskassorna är skyldiga att lämna till IAF. Uppräkningslistan har varit föremål för flera ändringar och tillägg. År 2018 tillfördes en punkt i 5 § andra stycket LAKFo om en skyldighet för arbetslöshetskassorna att lämna ut ”övriga beslut och omständigheter av betydelse för personens rätt till arbetslöshetsersättning” till IAF, vilket i praktiken innebar att en mer generell skyldighet att lämna uppgifter infördes. Uppgiftsskyldigheten omfattar dock fortfarande bara uppgifter rörande arbetsökande som har kvalificerat sig för ersättning.

IAF anser att 5 § LAKFo bör ersättas med en syftesstyrd bestämmelse där det anges att arbetslöshetskassorna ska lämna de uppgifter till IAF som myndigheten behöver för sin tillsyn. Arbetslöshetskassornas uppgiftsskyldighet gentemot IAF skulle då också omfatta uppgifter i ärenden där den arbetsökandes ansökan om ersättning har avslagits. En syftesstyrd bestämmelse skulle säkerställa att IAF har tillgång till adekvata uppgifter för en ändamålsenlig tillsyn utan behov av återkommande ändringar och kompletteringar. Det kan nämnas att både Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans skyldighet att lämna uppgifter till IAF är formulerade som syftesstyrda bestämmelser.

Om den nuvarande regleringen i 5 § LAKFo ersätts med en syftesstyrd bestämmelse bör 7 § LAKFo upphävas.

1.4 Alternativa lösningar och effekter av att reglering inte kommer till stånd

1.4.1 Alternativ lösning

Ett alternativ till att införa en syftesstyrd bestämmelse är att behålla den nuvarande detaljerade listan i 5 § LAKFo över vilka uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten och i stället göra en omformulering av regleringen så att bestämmelsen omfattar en person som har sökt ersättning. En sådan reglering är dock mindre beständig över tid och skulle riskera att kräva kontinuerliga uppdateringar för att IAF skulle ha tillgång till aktuella uppgifter.

1.4.2 Effekter av att reglering inte kommer till stånd

Begränsningen får till följd att IAF inte kan utföra tillsyn över handläggning av ärenden där arbetslöshetskassan har nekat ersättning och begränsar därför möjligheterna till en ändamålsenlig tillsyn. IAF har alltså inte möjlighet att verka för att säkerställa en korrekt regeltillämpning och likabehandling vid avslagsbeslut, trots att dessa beslut berör själva grunderna för rätten till arbetslöshetsersättning och får påtagliga konsekvenser för den enskilde. Begränsningen gör det även svårare för IAF att identifiera problem med regelverket eller tillämpningen hos arbetslöshetskassorna, vilket exempelvis påverkar myndighetens möjlighet att identifiera behov av regeländringar eller klagörande praxis. Därigenom begränsas myndighetens möjligheter att göra välgrundade analyser av konsekvenserna av föreslagna regeländringar och att tillhandahålla statistik.

1.5 Vilka som berörs av regleringen

De som berörs av regleringen är IAF och samtliga arbetslöshetskassor.

1.6 Bemyndiganden

En syftesstyrd bestämmelse skulle stärka IAF:s tillsynsuppdrag eftersom myndigheten alltid skulle kunna få ta del av de uppgifter och handlingar som en effektiv tillsyn kräver. En sådan reglering behöver dock kompletteras med en reglering som säkerställer att arbetslöshetskassorna har de uppgifter som IAF kan komma att behöva för sin tillsyn. I 3 § 2 st. riksarkivets föreskrifter om återlämnande och gallring av hos arbetslöshetskassorna (RA-MS 2010:70) framgår att en arbetslöshetskassa ska bevara vissa uppgifter.¹ Den uppräknningen omfattar emellertid inte alla uppgifter som skulle kunna behövas för IAF:s tillsynsuppdrag. En lösning på detta skulle antingen vara att IAF ges bemyndigande att föreskriva att

¹ Av 2 § arkivlag (1990:782) framgår att det som enligt denna lag gäller för statliga myndigheters arkiv ska gälla även för arkiv hos sådana organ som avses i 2 kap. 4 § första meningen offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, till den del arkivet härrör från den verksamhet som avses i bilagan till OSL.

Av 2 kap. 4 § OSL framgår att vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter ska i tillämpliga delar gälla också handlingar hos de organ som anges i bilagan till denna lag, om handlingarna hör till den verksamhet som nämns där. Dessa organ ska vid tillämpningen av denna lag jämföras med myndigheter.

Av bilagan till OSL framgår att i enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 § ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos arbetslöshetskassorna gällande deras verksamhet av prövning av ärenden om arbetslöshetsersättning (SFS 1997:238) och av ärenden om medlemsavgift (SFS 1997:239).

arbetslöshetskassorna ska ha de uppgifter tillgängliga som kan komma att behövas för myndighetens tillsyn.

1.7 Kostnadmässiga och andra konsekvenser

En syftesstyrd reglering av arbetslöshetskassornas uppgiftsskyldighet skulle inte innebära några kostnadmässiga konsekvenser för IAF eller arbetslöshetskassorna eftersom den föreslagna regleringen inte innebär något behov av förändring av de befintliga systemen. Den föreslagna regleringen innebär att arbetslöshetskassornas överföring av uppgifter till IAF förenklas, eftersom uppgifter om sökanden som erhållit avslagsbeslut inte längre skulle behövas plockas ut från de uppgifter som varje vecka överförs till IAF.

1.8 Tidpunkten för ikraftträdande

Denna förordning bör träda i kraft den 1 oktober 2025 som är det datum då den nya försäkringen ska börja tillämpas.

1.9 Övergångsbestämmelser

Något behov av övergångsbestämmelse föreligger inte.

Ärendet har föredragits av Johanna Lund den 2024-08-22.

Vid den slutliga beredningen av ärendet har även Mikaela Glod, Carolina Stiwenius deltagit.

Handlingen är beslutad i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens elektroniska ärende- och dokumenthanteringssystem av Mathias Wahlsten 2024-08-27.